

HØSTEN 2022
88. ÅRG.

6

TEOLOGI FOR EN
OLJEFRELST NASJON

18

ROMER VAR SLAVER
I ROMANIA I 550 ÅR

20

MEDIEBRUK
PÅVIRKER RELIGIONS-
UNDERVISNINGEN

TEMA

Klimakrise

Hvordan kan teologien møte klimakrisen? Det prøver flere av MFs forskere å finne ut av.

KJETIL FRETHEIM

Prorektor

Klima og kompetanse

De måtte jobbe på overtid, men til slutt kunne statslederne, diplomatene og byråkratene på klimatoppmøtet i Egypt i november i år samle seg om en slutterklæring. Enigheten om å etablere et fond for tap og skade, ble godt mottatt. Det vil gjøre det mulig for land rammet av oversvømmelse eller tørke å få kompensasjon for klimaødeleggelsene. Men når det gjaldt utslippsreduksjon, oppnådde forhandlingene lite. FNs generalsekretær António Guterres uttrykte skuffelse og bekymring og understreket at klimakrisen på ingen måte er avlyst.

Hva gjør en vitenskapelig høyskole i klimakrisens tidsalder? Vi kan ikke late som ingenting, og vi gjør noe. MF er sertifisert miljøfyrtårn, vi sparer strøm der vi kan, og vi har en reisepolicy med mål om «fornuftig, lav miljøbelastning». Likevel må vi spørre: Hva mer kan vi gjøre?

Her oppstår det raskt dilemmaer. For selv om mye kan gjøres digitalt, kan en internasjonalt orientert forsknings- og utdanningsinstitusjon ikke slutte helt å reise. Studenter skal på utveksling, og forskere har kolleger og samarbeidspartnere verden over. Men kanskje kan vi reise mindre, klokere og mer målrettet?

Videre utfordrer klimakrisen ikke bare hvordan vi utdanner og forsker, men også hva vi underviser i og forsker på. Vi utfordres oss ikke bare til å sette klima på dagsorden, men også til å reflektere kritisk over hvordan klimadebatten går i kirke, skole og samfunn. Det gjelder hvilke verdier som preger samtalen, hvilke forestillinger om framtid og håp som gjør seg gjeldende og ikke minst hvordan klimaendringene påvirker land og folk på ulike og urettferdige måter.

Dermed blir det også tydelig hvordan fagområder som teologi, religion og samfunn på ingen måte er perifere i dagens klimadebatt, men kan gi viktige perspektiver på hva som skjer og hvordan vi forholder oss til det. Klimakrisen innbyr til ny refleksjon ikke bare om naturen, men også om menneskesyn og, menneskelige (!) rettigheter; ressurser, forvaltning og fordeling.

Kunnskapsbasert utdanning og kritisk forskning er derfor viktig for å bygge den kompetansen vi trenger i en ny tid. Der ligger også det viktigste bidraget til MF i møte med vår tids klimautfordringer.

Kjetil Fretheim

Innhold

4

- VI HAR SKJEBNEFELLESSKAP MED ALT ANNET LIV

Klimateologien har vært sentral for professor Jan-Olav Henriksen helt siden 1990. Spørsmålene knyttet til klimaendringer har blitt stadig mer akutte siden den tid.

6

TEOLOGI FOR EN OLJEFRELST NASJON

– Oljen har lenge hatt en slags gudestatus her til lands, og «det norske» er tett knyttet til utvinning av olje og gass, sier professor Marion Grau.

8

EN TEOLOGI FOR KLIMAKRISEN

– Slik vi lever økonomisk, tjener og bevarer vi ikke hagen Jorden. Vi gjør det motsatte, sier årets gjesteforsker hos MF CASR, professor Cynthia Moe-Lobeda.

MF VITENSKAPELIG
HØYSKOLE

UTGIVER

MF vitenskapelig høyskole
for teologi, religion og samfunn
Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
E-post: mfblad@mf.no
Bankkonto: 6038 05 58583
www.mf.no

REDAKSJON

Ragnhild Helena Aadland Høen, redaktør
Vidar L. Haanes, ansv. redaktør
Julie Holdal Hansen, red. medlem
Unn Målfrid Høgseth Rolandsen, red. medlem
Hilde Arnesen, red. medlem
Kjetil Fretheim, red. medlem

PRODUKSJON OG TRYKK

Foto omslag: Ragnhild H. Aadland Høen
Layout/trykk: Østfold Trykkeri, Askim

18

- SLAVERIET ER EN DEL AV ET NASJONALT HUKOMMELSESTAP

I enkelte territorier i dagens Romania ble romer holdt som slaver fra 1300-tallet til 1850-tallet. Denne høsten begynte Maria Dumitru på sin doktorgrad ved MF. Som rom fra Romania og med bakgrunn fra kjønnsstudier vil hun bidra med unike perspektiver til forskningsprosjektet MEMOROBIA.

– Vi har en lang vei å gå. Når vi ser på bøker skrevet av forskere om slaveri, ser vi at det romske slaveriet ofte er utelatt. Historien er en del av et nasjonalt og internasjonalt hukommelsestap, sier doktorgradstipendiat Maria Dumitru.

12

NY DIREKTØR VED MF

Bli kjent med MFs nye direktør, Agnes Ellinor Skagemo.

20

MEDIEBRUK PÅVIRKER RELIGIONSUNDERVISNINGEN

Når lærere fokuserer på konflikt og underholdning for å vekke elevenes oppmerksomhet, kan bildet de får av religion bli skjevt.

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Ragnhild Helena Aadland Høen, ragnhild.aadland.hoen@mf.no.
Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

15 500 abonnenter mottar bladet to ganger i året. Abonentene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd, kirkelige organisasjoner og institusjoner.
Ved kildehenvisning kan artikler i MF gjengis fritt.

Bladet kan lastes ned elektronisk på mf.no (gratis tjeneste) Ønsker du ikke å motta bladet? Send en e-post til info@mf.no.

ISSN 2535-6291

15

PROREKTOR INN I KIRKENES VERDENSRÅD

MFs prorektor Kjetil Fretheim er valgt inn i sentralkomiteen i Kirkenes Verdensråd (KV) som delegat for Den norske kirke.

22

MF-STUDENT PUBLISERT I ANERKJENT TIDSSKRIFT

Masterstudent i teologi, Signe M. Hægeland, har nylig publisert en artikkel i Biblical Archaeology Review om alle fragmentene fra Dødehavsrullene som har gått tapt etter at de ble funnet.

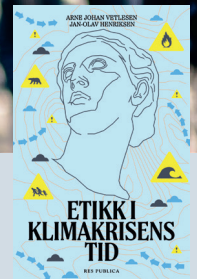
23

HVA SKJER PÅ MF TIL VÅREN?

Svært mange arrangementer og seminarer ved MF foregår nå både på huset og som videooverføring. Her finner du oversikten.

Klimasaken engasjerer på tvers av generasjoner. – Hvis forestillingen om at mennesker er forvalter av naturen skal ha noen mening i fremtiden, må det i første rekke handle om at vi er ansvarlige for hva vi gjør også i forhold til noe annet enn andre mennesker, sier professor Jan Olav Henriksen. FOTO: MIKA BAUMEISTER FRA UNSPLASH

Jan-Olav Henriksen har skrevet om klima i flere ulike utgivelser. Tidligere i år kom en bok om klimaetikk for et allment, norsk publikum, skrevet sammen med filosof Arne Johan Vetlesen. Etikk i klimakrisens tid heter den. FOTO: MF

- Vi har skjebnefellesskap med alt annet liv

Klimateologien har vært sentral for professor, Jan-Olav Henriksen, helt siden han tok doktorgraden i 1990. – Det finnes i dag ikke noe større problem menneskeheten – og alt levende på kloden – står overfor enn klimakrisen.

TEKST: JULIE HOLDAL HANSEN

På begynnelsen av 90-tallet ledet Jan-Olav Henriksen Bispemøtets utredning om forbrukersamfunnet som etisk utfordring. Spørsmålene knyttet til global oppvarming, naturtap og klimaendringer har blitt stadig mer akutte siden den tid.

– Klimakrisen kommer til å være med oss i mange, mange tiår fremover. Derfor er det viktig å ha fokus på den, understreker Henriksen, som er professor i systematisk teologi.

– *Hva er climateologi slik du ser det?*

– Klimateologi handler om å bruke ressursene vi har i den kristne tradisjonen til å tenke gjennom og formulere hvordan vi som troende kan møte klimakrisen. Det handler ikke bare om å forstå den, men også om å finne måter å utvikle solidaritet på og handle sammen for å motvirke konsekvensene av klimakrisen så mye som mulig. Her kan alt fra troen på verden som skapt av Gud og derfor uttrykk for Guds godhet og kjærlighet til alt som lever spille med, og tanken på Jorden og det som fyller den hører Gud til (Salme 24). At mennesket er skapt i Guds bilde vil også ha betydning: Når vi mennesker i dag påfører resten av skaperverket ødeleggelse og urett, vil det å være skapt i Guds bilde være en anledning til å motvirke dette ved å sikre gode vilkår for alt som lever, ved å ta del i skaperverket med omsorg og ansvarlighet.

SER MENNESKET SOM EN DEL AV NATUREN

Jan-Olav Henriksen har skrevet om klima i flere ulike utgivelser. Tidligere i år kom en bok om klimaetikk for et allment, norsk publikum, skrevet sammen med filosof Arne Johan Vetlesen. *Etikk i klimakrisens tid* heter den.

– Der utvikler vi blant annet en kritikk av etablerte etiske posisjoner som for eksempel Arne Næss, for ikke å være tilstrekkelig på høyden til å møte utfordringene i klimakrisen, forteller Henriksen.

I tillegg har han skrevet to teologiske bøker. *Climate Crisis and the Symbol Deficit in the Christian Tradition* (2021) handler mer generelt om hvordan vi kan bruke den kristne tradisjonen til å utvikle måter å tenke og handle på som møter krisen vi står overfor:

– For eksempel ved å tenke Gud som nærværende og virkende i alt liv og ikke utenfor og distansert fra det skapte. Et annet opplagt eksempel er hva tanken om menneskers synd kan bety for å møte klimakrisen – og det er ikke gitt at alle måter å

bruke denne forståelsen på er like gode.

– Sentralt i climateologi er at vi tar del i skaperverket sammen med andre arter, og at det ikke er meningsfullt å se mennesket som noe utenfor naturen: Vi er en del av den, avhengig av den, og den innvirker på hvem vi er og hva vi gjør på helt fundamentale måter. Å stille mennesket utenfor naturen og tenke at vi er «noe annet» er derfor dypt problematisk. Vi har skjebnefellesskap med alt annet liv, og det betyr også at Gud er virksom i det å skape gode vilkår for mangfoldet av alt liv som finnes på jorden, ikke bare oss.

Hvis forestillingen om at mennesker er forvalter av naturen skal ha noen mening i fremtiden, må det i første rekke handle om at vi er ansvarlige for hva vi gjør også i forhold til noe annet enn andre mennesker.

– Videre er klimakrisen med på å sette kritiske spørsmålstegn ved forestillingen om at mennesker forvalter naturen. En slik forståelse kan innebære at det skapes et uheldig skille mellom mennesker og natur. Dessuten innebærer den er overvurdering av hva mennesker er i stand til å gjøre, og en tro på at vi alene kan ordne opp i alt som er galt. Det vi trenger i dag er å anerkjenne at det finnes andre arter og prosesser i naturen som kan bidra til å endre klima og miljø – både til det bedre, og til det verre, og disse har vi slett ikke mulighet til å ha full kontroll over. I lys at dette er tanken om at vi kan være forvaltere over og dermed kontrollere og beherske naturen et uttrykk for at vi overvurderer oss selv og våre

muligheter. Hvis forestillingen om at mennesker er forvalter av naturen skal ha noen mening i fremtiden, må det i første rekke handle om at vi er ansvarlige for hva vi gjør også i forhold til noe annet enn andre mennesker. Svært mye etikk – også kristen etikk – har lagt vekt på at vi er ansvarlige overfor andre mennesker, mens naturen har vært utenfor blikkfeltet. Climateologi og -etikk innebærer forsøk på å korrigere slike oppfatninger og presentere alternativer som ser menneskers virksomhet som en del av helheten, og som noe vi ikke kan utfolde ubegrenset av naturens tåleevne og evne til å fornye seg.

Tidlig i 2023 kommer Henriksen ut med en ny bok som utforsker disse temaene videre. Den har fått tittelen *Theological Anthropology in the Anthropocene: Reconsidering Human Agency and its Limits*.

– Det finnes visdom i den kristne tradisjonen som kan hjelpe oss å fokusere på andre ting enn forbruk og økonomisk vekst som det viktigste for å gi menneskelivet mening. Dette er et viktig korrektiv til tanken om at menneskelig aktivitet er det som bestemmer alt i tilværelsen, og det er også med på å peke på hvor viktig det er å være oppmerksom på grensene for menneskelig handling når vi tar del i helheten som skaperverket utgjør.

TRO OG FELLSSKAP SOM MOTVEKT MOT OVERFORBRUK

– Klimaperspektivet utfordrer oss til å vise hvordan kristen tro er relevant i samtiden, og til å utvikle hva troende kan bidra med i kampen mot de verste konsekvensene av klimaendringene. Samtidig finnes det visdom i den kristne tradisjonen som kan hjelpe oss å fokusere på andre ting enn forbruk og økonomisk vekst som det viktigste for å gi menneskelivet mening. Det viktigste i menneskelivet er å leve i fellesskap og bygge relasjoner, og å sikre at alt som lever kan utfolde seg på måter som skaper glede, omsorg og gjensidighet. Da kan vi ikke se bort fra hvordan vi også omgås andre arter og andre typer liv. I den lutherske tradisjonen finnes det dessuten viktige innsikter i hvorfor menneskelig handling ikke er det mest sentrale, slik jeg nevnte. Ved å se hvordan alt er skapt av Gud og knyttet til Guds vilje til liv for hele skaperverket, kan vi også bli oppmerksomme på at det finnes grenser for hva mennesker kan tillate seg å gjøre med annet liv på kloden.

FOTO: GLENN BELTZ/FICKR

Marion Grau, professor
i systematisk teologi

Teologi for en oljefrelst nasjon

– Skal vi tilbe olje og fossil energi, eller den som har gitt den til oss, spør professor Marion Grau. Hun vil utvikle konstruktiv teologi om energi, og mener vi må slutte å sløse med gaven vi har fått gjennom skaperverket.

TEKST: HILDE ARNESEN

I høst har professor Marion Grau kjent på en voldsom irritasjon over det offentlige ordskiftet rundt "energikrisen". Mediene har vært opptatt av høye strømpriser og tiltak for å redusere regningen. Mange, deriblant Marion, har irritert seg over hvor egoistisk debatten har vært, og har savnet medienes hjelp til å se det større bildet.

– Nordmenn er vant til å ha billig strøm, og forventer at den fortsatt skal være det. Vi bruker mindre strøm kun fordi prisen er så høy, ikke fordi vi skjønner at vi har for høyt forbruk i utgangspunktet. Men tiden vi lever i og klimaendringene krever at vi ser kritisk på energiforbruket vårt, og hvordan det henger sammen med Ukrainakrigen. Energi blir der brukt som utpressingsmiddel og har forsinket energiomstillingen fra fossile energier, sier Grau engasjert.

FORSKNING PÅ LYKKELAND

Som forsker og teolog har hun de siste årene først og fremst vært opptatt av petrokultur, og har jobbet mye med teologi knyttet nordmenns forhold til olje.

Hun er en del av forskningsprosjektet *Translatability of Oil: The Cultural Work of Critical Petroaesthetics* som ser nærmere på oljens kulturelle påvirkning. Prosjektet er tverrfaglig og eies av UiO.

Som eneste teolog i prosjektet, skal Grau ta for seg NRK-serien «Lykkeland». Her fremstilles olje som en nærmest religiøs substans – en form for petroreligion for en oljefrelst nasjon.

– Oljen har lenge hatt status som landets frelser i Norge, og fra det berømte Ekofisk-funnet ble norsk identitet tett knyttet til utvinning av olje og gass. Norske oljemyster har fortalt oss at olja skal garantere nordmenn deres videre eksistens og velstand, og den er årsaken til likestilling og en velfungerende

sosialstat. Energiomstilling er tett knyttet til frykten for avvikling av oljeleting. NRKs serie «Lykkeland» gir mange nordmenn muligheten til å se på egen fortid og forståelse av oljens betydning. Norskheten er utrolig sterkt definert av olje og velstanden det har brakt med seg, sier Grau.

Hun viser til at Norge skårer høyt på klimafornektelse og klimaforsinkelse – evig utsettelse av handling.

– Vi hører stadig påstander om at klimamålene kan nås samtidig som nye gassfelt kan bygges ut i sårbare områder. For norsk olje er «den rene og grønne», mye grønnere enn annen olje og gass».

RETTFERDIG FORDELING AV ENERGI

Derfor vil hun videre ta et skritt tilbake og utvikle en konstruktiv teologi rundt energi. Kanskje er det noe i nærheten av dyder for nøysomhet og energirettferdighet hun vil utvikle? Det gjenstår å se.

Marion Grau (i midten) deltok i Extinction Rebellions «Oslo-opprør» 21. september 2020 som «rød rebell». Målet for aksjonen var å prege byen og sette klima- og naturkrisa kraftig på dagsordenen. FOTO: LARS VERKET/FLICKR

NRK-serien Lykkeland følger utviklingen i oljebransjen i Stavanger på 60/70-tallet. Sesong 3 spilles inn i 2023. FOTO: MAIPO FILM/NRK

Oljen har lenge hatt status som landets frelser i Norge, og fra det berømte Ekofisk-funnet ble norsk identitet tett knyttet til utvinning av olje og gass.

– Energirettferdighet er i utgangspunktet et etisk problem. For det handler jo om fordeling. Hvem eier energien? Hvem skal få? Og hvor mye energi har vi rett til å bruke? Samtidig berører det også teologien.

Hun viser til hvordan noen av oldkirkens teologer forestilte seg Gud som energi – *energeia*. Slik Gregor av Nyssa mente at selv om vi ikke kjenner Guds vesen, vet vi om energiene til Gud, hans aktivitet i verden.

– Skapelsen er full av energi vi trenger for å leve. Derfor må energi behandles som noe hellig vi har fått i gave gjennom skapelsen. Nå henter vi ut stadig mer energi fra dette skaperverket. Vi forurenser fjorder med slam fra gruver, slik at vi kan utvinne mer energi fra fjellet. Alt for å mette et umettelig behov, sier Grau.

I tråd med økoteologien påpeker hun at alt vi har å leve av er gitt av Gud. I takknemlighet og respekt for alt vi har fått, forplikter det oss til å ikke sløse eller ta mer enn det vi trenger.

– Man kan jo spørre om vi skal fortsette å tilbe fossile energier i seg selv - eller om vi heller skal vende oss til den som har gitt den til oss.

AKTIVIST MED ØKOSORG

Grau er med i aktivistgruppen Extinction Rebellion (XR) som har markert seg over hele verden med aksjoner for klimaet. Hun har ikke selv vært med på å blokkere motorveier, men har vært med i Røde Rebeller som kler seg i røde drakter for å vekke regjeringer og hvermannen til klimahandling. Hun ble inspirert av XR til å jobbe med økosorg, og har begynt å skrive og holde foredrag om det. Sist på Religionspsykologisk Konferanse i Honne (organisert av MFs Lars Danbolt og Tatjana Schnell, blant annet).

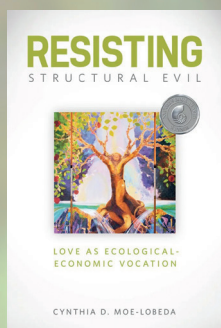
– Klimaaktivistene blir ofte sett på som et problem, men egentlig er det vel dem som faktisk har mest håp om at klimakrisen kan løses gjennom endringer i politikk og næringssliv.

De har tatt innover seg sorgen over at naturen og økosystemene ødelegges, og ønsker virkelig å bevege andre til å kjenne på den samme fortvilelsen og sorgen. Så hvordan kan man bruke denne økosorgen som en motor i kampen for å bevare skaperverket, spør Grau.

Hun utfordrer Den norske kirke til å bidra i sorgarbeidet rundt tapet av arter og økosystemer, og ønsker å skape en bevegelse i grasrota i kirken. Derfor var Grau med på å gjennomføre en klimamesse i Oslo domkirke i fjor høst. Og hun var en av pådriverne for teologenes klimaaksjon som samlet inn nærmere 300 underskrifter fra teologer som krever «rask og omfattende klimainnsats fra regjeringen».

– Økosorgen må tas på alvor. Hvis vi erkjenner den og tillater den, kan den bli en motivator og en konstruktiv kilde til handling, sier Grau.

Cynthia Moe-Lobeda er professor i kristen etikk ved Pacific Lutheran Theological Seminary i Berkeley, USA. Hennes bok *Resisting Structural Evil: Love as Ecological-Economic Vocation* (2015) har fått en stor leserskare, av lesere både med og uten teologisk bakgrunn. Boka handler blant annet om hvordan systemene som har gjort den vestlige verden rike, har gått på bekostning av mennesker i det globale sør og jordas tålegrenser. Hun er grunnlegger av Center for Climate Justice and Faith som hun oppfordrer interesserte studenter og forskere ved MF til å besøke. Under oppholdet på MF holdt hun foredrag på både MF CASR-lunsjen og MF KOM-lunsjen.

I den første skapelsesfortellingen i 1. Mosebok gjentas det igjen og igjen at skaperverket er «godt». – Imidlertid betyr det hebraiske ordet som blir oversatt til «god» (tob eller tov på hebraisk) mer enn god. Det betyr et gode som skaper liv. Gud skapte en verden som er livsfremmende, i stand til å generere og gjenskape liv. Likevel, med klimaendringer, gjør vi det motsatte av Guds opprinnelige skapende handling. Vi opphever jordens kapasitet til å generere liv. Dette er en ganske skremmende realitet – at vi gjør det motsatte av det Gud gjør, sier professor Cynthia Moe-Lobeda, gjesteforsker ved MF CASR.

En teologi for klimakrisen

– Slik vi lever økonomisk, tjener og bevarer vi ikke hagen Jorden. Vi gjør det motsatte, sier årets gjesteforsker hos MF CASR, professor Cynthia Moe-Lobeda.

TEKST: JULIE HOLDAL HANSEN

Cynthia Moe-Lobeda er professor i kristen etikk ved Pacific Lutheran Theological Seminary i Berkeley, USA. Hun har spesialisert seg i klimarettferdighet og dets forbindelse til rase, klasse, økonomisk globalisering, moral og håp.

– *Jeg forstår at du har et forskningsår nå. Hva er dine planer for året?*

– Jeg jobber med et prosjekt som jeg har båret med meg i hjertet og tankene i en årrekke, siden jeg ga ut ei bok for rundt syv år siden som heter *Resisting Structural Evil. Love as ecological economic vocation*. Det handler om hvordan mennesker med økonomiske og rasemessige privilegier i mitt land – og i mindre grad i Europa – utnytter fattige og skader jorden gjennom det globale økonomiske systemet.

– Boka fikk mye respons fra folk i mange land, og et av svarene jeg fikk var at folk gjerne vil ha en dypere forståelse av hvordan en kan endre den utvinnende, utnyttende økonomien. Siden den gang har jeg holdt foredrag i mange stater i USA og i forskjellige land og kontinenter. Når jeg er i USA snakker jeg ofte med folk som er forferdet over at det økonomiske systemet som skaper rikdommen vår, er så skadelig for store deler av verden. Men folk vet bare ikke hvordan de kan gjøre en forskjell eller tror ikke at vi kan endre et så stort system.

BRUTAL UTNYTTELSE AV MENNESKER

– Selvfølgelig er det god grunn til å tro at praksisene, politikken og ideologiene som går inn i nyliberal kapitalisme, virker ugjennomtrengelige eller uunnngåelige. Men det er de ikke! De ble skapt gjennom beslutninger og handlinger, og kan dermed endres radikalt av andre beslutninger og handlinger. Sabbatsårsprosjektet mitt er å lage en serie bøker og tilhørende ressurser på nettet kalt *Building a*

Moral Economy: Ecological, Equitable and Democratic. Undertittelen til serien er *Roadmaps for People of Good Courage*.

– Jeg har hatt lyst til å gjøre noe slikt lenge. Ideen til prosjektet har rot i min ungdom da jeg var i en luthersk ungdomsgruppe, der så jeg en film om den brutale utnyttelsen av mennesker i Karibia som ble utnyttet av skapere for å produsere den billige frukten vår, sukker og andre ting. Å lære om det var virkelig sjokkerende. Jeg kunne ikke tro at den billige maten vår forårsaket så mye smerte og lidelse. Siden den gang har jeg møtt mange mennesker fra hele verden, og spesielt fra det globale sør, som har snakket om måtene deres folk blir utnyttet på av selskapene som produserer rikdommen vår. Disse menneskene har jeg med meg i tankene mine og i hjertet mitt, og dette bokprosjektet er min måte å svare på den typen kunnskap.

– VI GJØR DET MOTSATTE AV DET GUD GJØR

– *Du bygger videre på det du skrev om i den siste boken Resisting Structural Evil. Vil du fortelle litt om hvilken rolle teologi har i prosjektet ditt eller i forskningen din mer generelt?*

– Det er teologisk forankret av flere grunner. Det ene er at det virker for meg som om det er to grunnleggende kall fra Gud til mennesker. Det ene er å elske din neste som deg selv. Og det andre – som vi leser i 1. Moseboks første skapelseshistorie – er å tjene og bevare Jorden. Med måten vi lever på økonomisk, tjener og bevarer vi ikke hagen Jorden. Vi gjør det motsatte. Heller ikke elsker vi vår neste som oss selv, hvis vi lever på måter som utnytter andre, sier Moe-Lobeda.

I den første skapelsesfortellingen i 1. Mosebok gjentas det igjen og igjen at skaperverket er «godt».

– Imidlertid betyr det hebraiske ordet som blir oversatt til «god» (*tob* eller *tov* på hebraisk) mer enn god. Det betyr et gode som skaper liv. Gud skapte en verden som er livsfremmende, i stand til å generere og gjenskape liv. Likevel, med klimaendringer, gjør vi det motsatte av Guds opprinnelige skapende handling. Vi opphever jordens kapasitet til å generere liv. Dette er en ganske skremmende realitet – at vi gjør det motsatte av det Gud gjør. Teologisk sett skal mennesker tilpasse våre liv til Guds verk, ikke motsette seg det. Derfor virker det for meg at vi må endre hvordan vi lever for å støtte i stedet for å undergrave jordens kapasitet til å generere og støtte liv.

– Kristne teologier har formet vestlig kultur, og med vestlig kultur mener jeg også den koloniserende kulturen som kom fra Europa og deretter ble forevige av USA. Det er mye teologi som ligger til grunn for måten vi behandler jorden på og måten vi har behandlet andre på. En sterk teologisk innflytelse er tolkningen av skapelseshistoriene kalt herredømmeteologi. Den hevder at mennesker ble skapt delvis for å ha herredømme over og underlegge seg jorden. Etter hvert som herredømmeteologien kom inn i moderniteten og opplysningstanken, ble den desto farligere fordi den kom til å bety at vi var ment å bruke jorden og «forbedre» den ved å gjøre den produktiv og gjøre den til privat eiendom.

ET ANSVAR FOR Å GJENOPPRETTE

HISTORISK URETTFERDIGHET

– Da europeiske nasjoner begynte å kolonisere Afrika og Amerika (eller det som ble kjent som Amerika), var koloniseringen ikke bare forankret i herredømmeteologi, men også i det vi kaller «oppdagelseslæren», *The doctrine of discovery*, som bygde på herredømmeteologi. Denne læren hevdet at europeiske nasjoner

– Med måten vi lever på økonomisk, tjener og bevarer vi ikke hagen Jorden. Vi gjør det motsatte. Heller elsker vi ikke vår neste som oss selv, hvis vi lever på måter som utnytter andre, sier MF CASR-gjesteforsker Cynthia Moe-Lobeda. (Foto: Garment Factory Worker Bangladesh Solidarity Center, CC BY 2.0 via Wikimedia Commons)

har en guddommelig lovbestemt rett til å eie og underlegge seg land og menneskene som bodde i dem. Oppdagelseslæren begynner selvfølgelig på 1400- og 1500-tallet med pavelege buller, store dokumenter utstedt av paven som ga hvite mennesker denne retten. Og oppdagelseslæren viser fortsatt sitt ansikt i mentaliteten til hvit overlegenhet og i forestillingen om at en har rett til å ta og bruke andres land og ressurser, slik som når private selskaper krever rettigheter til andres vann, mineraler, skoger og mer. I USA er vi veldig klar over at denne doktrinen til og med kommer til syne juridisk i dag. Det faktum at kristne teologier har legitimert kolonisering betyr at kristne teologer må på banen for å bekjempe pågående ny-kolonisering. Hvis kristne teologier har hatt en rolle i å skape klimakrisen og den økonomiske ulikhetskrisen, er det et ansvar for kristne å revurdere disse teologiene.

– En av de metodiske bærebjeltene i feministisk teologi er at vi har tre oppgaver i teologien. Den ene er å kritisere hvor tro og praksis i kirken har medvirket til død og ødeleggelse i stedet for liv og frigjøring. Det er det vi for eksempel gjør med herredømme-teologi eller patriarkalsk teologi.

– En annen oppgave er å hente frem noen av de skjulte, ignorerte eller undertrykte stemmene i kristne tradisjoner som kan tjene

livgivende formål i dag. Det er for eksempel mange stemmer fra kristne tradisjoner som inderlig har æret jorden, men som har gått tapt for dominerende teologier. Denne oppgaven med å gjenoppdage glemte ressurser inkluderer også å lytte til deler av kjente stemmer som ofte har blitt ignorert. Et eksempel på dette kan være elementer hos Martin Luther, der han virkelig ærer jorden. Han snakket om at Gud bor i dyrene og elementene, og om at Gud «flyter og strømmer gjennom alle ting», «selv det minste blad». Å tenke på at Gud er i det minste bladet, så vel som over alt, er en helt annen måte å forholde seg til et tre på enn å tenke på et tre som bare en ressurs som skal hugges ned av mennesker for å tjene penger. Likevel blir ikke disse aspektene ved Luther ofte lest eller undervist i, i hvert fall ikke i USA. Luthers økonomiske etikk fordømmer heller ikke de sidene ved den stadig mer omsegripende markedsøkonomien på hans tid, som senere ble kapitalisme, som skader de fattige. Derfor er det veldig nyttig å «hente fram» disse andre, «glemte», aspektene ved Luthers teologi.

GJENLESNING OG NYTOLKNING AV BIBELN

– Potensialet i å gjenoppdage slike ressurser i tradisjonen gjelder også frelseslærer – soteriologier. Mye toneangivende teologi framholder at frelse handler om at individer blir frelst til

livet etter døden. Men dette var bare en blant mange oppfatninger om frelse i den tidlige kirken. Andre forståelser av frelse kan motivere oss til å hedre jorden og i arbeidet med økonomisk rettferdighet. En av mine favoritt-teologer som har blitt ignorert av de dominerende retningene av kristendommen, er en teolog fra det andre århundre; Ireneus av Lyon. Han har lært meg så mye! For Ireneus blir hele kosmos – ikke bare mennesker – frelst av Gud. Andre soteriologier hevder at Guds frelsesprosjekt inkluderer frigjøring for undertrykte mennesker nå, og at mennesker er kalt til å delta i dette frigjøringsprosjektet.

En annen oppgave er å hente frem noen av de skjulte, ignorerte eller undertrykte stemmene i kristne tradisjoner som kan tjene livgivende formål i dag.

– Ideen til prosjektet, Building a Moral Economy: Ecological, Equitable and Democratic, har rot i min ungdom da jeg var i en luthersk ungdomsgruppe, der så jeg en film om den brutale utnyttelsen av mennesker i Karibia som ble utnyttet av selskaper for å produsere den billige frukten vår, sukker og andre ting. Å lære om det var virkelig sjokkerende, sier professor Cynthia Moe-Lobeda. Bildet er fra en sukkerrørplantasje på Barbados, 1914. (Foto: Nationaal Museum van Wereldculturen, CC BY-SA 3.0)

– Å tenke på at Gud er i det minste bladet, så vel som over alt, er en helt annen måte å forholde seg til et tre på enn å tenke på et tre som bare en ressurs som skal hugges ned av mennesker for å tjene penger, sier Cynthia Moe-Lobeda gjesteforsker ved MF CASR. Bildet er fra et område med tidligere regnskog som er ryddet for å gjøre plass til en pampleoljeplantasje. (Foto: T. R. Shankar Raman, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons)

– Teologiens tredje oppgave innebærer å bruke kritikken og gjenoppgagelsen for å rekonstruere eller gjenoppbygge teologier som gjenspeiler Guds dype og nådige kjærlighet i verden i dag. Kritikk, gjenoppgagelse og rekonstruksjon er en del av det vi tar fatt på innen økoteologi og økofeministisk teologi. Et eksempel er bevegelsen i det siste tiåret for å lese og nyfortolke Bibelen i Jordens perspektiv. Dette betyr å spørre etter hvor de ikke-menneskelige delene av skaperverket har handlefrihet, stemme og handlekraft med Gud eller med mennesker, og spesielt hvor de er Guds budbringere.

– *Klimakrisen er et veldig stort problem, og det kan som person, organisasjon, kirke eller skole være vanskelig å vite hvordan man skal snakke om dette, og ikke tenke at det ikke er noe vi kan gjøre. Så hva kan vi gjøre, både som individ og som organisasjon?*

– Vi kan jobbe for endring på tre nivåer for å motvirke klimakrisen. Et av dem er adferd eller livsstil. Med dette mener jeg hva vi spiser, hva vi har på oss, måten vi bruker energi på, hvordan vi varmer opp hjemmene våre, hva vi forbruker, hvordan vi transporterer oss, og slikt. Men det alene er langt fra tilstrekkelig. Et annet nivå er sosiale strukturer – å være involvert i organisasjoner eller på andre måter

jobbe for å endre de økonomiske, politiske og kulturelle systemene som vi er en del av. Det tredje nivået er vår bevissthet, vår tenkning, våre ideer, våre antakelser om virkeligheten, våre antakelser om hvem mennesker er, osv.

**Forteller liturgiene
våre at Gud kun
taler gjennom
Bibelens bok og
mennesker, eller
forteller de oss at
Gud også taler
gjennom vindene,
vannet og andre
ikke-menneskelige
deler av skaperverket?**

– Hva forteller for eksempel våre liturgier oss om hvem vi er, hva jorden er, hvilke rom som er hellige, hva vi er kalt til å gjøre med livene våre, og hvordan Gud taler? Forteller liturgi-ene våre at hellige rom først og fremst er kirker, i stedet for å hjelpe oss til å forstå at det hellige rom også er i markene, elvene og fjellene? Forteller liturgi-ene våre at Gud kun taler gjennom Bibelens bok og mennesker, eller forteller de oss at Gud også taler gjennom vindene, vannet og andre ikke-menneskelige deler av skaperverket?

Disse nivåene er svært forskjellige former for handling, men de henger sammen. Alle er avhengige av hverandre. Sammen blir de kraftige redskaper i møte med klimakrisen.

Bli kjent med MFs nye direktør

– Det mest spennende har vært å oppdage hvor mangfoldig MF er, både i forskning, i studietilbudet og i alle de fine folkene som er her, sier Agnes Ellinor Skagemo etter sitt første semester som MFs direktør.

TEKST: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

MFs nye direktør har en mastergrad i verdibasert ledelse og kommer fra lederjobb i Søndagsskolen Norge. – Her på MF er det et stort mangfold av utdanninger og meninger. Det er spennende å være en del av, sier Agnes Ellinor Skagemo.

FOTO: RAGNHILD H. AADLAND HØEN

Inntil i vår levde Agnes Ellinor Skagemo (53) lykkelig uvitende om at hun snart skulle gå inn i en ny epoke av livet. Hun hadde det fint der hun var, som assisterende generalsekretær i Søndagsskolen Norge. Men så var det denne kollegaen som oppdaget en spennende stillingsutlysning og tipset Agnes: «Hadde ikke dette vært noe for deg?» Jo, det syntes Agnes absolutt at det hadde vært. Dette traff jo godt i hennes kompetanse, erfaring og interesser – og i tillegg var MF et sted der hun absolutt kunne tenke seg å jobbe. Det ene tok det andre, og det hele endte med at ansettelsesutvalget og styret ved MF var helt enige om at Agnes Ellinor Skagemo var den aller beste søkeren. 15. august startet hun ved MF.

– SPENNENDE MANGFOLD AV UTDANNINGER OG MENINGER

– Det var en blandet opplevelse å få telefonen der de tilbød meg jobben. Jeg ble veldig glad og stolt. Samtidig ble jeg lei meg. Jeg skjønte at jeg måtte slutte i Søndagsskolen, for tilbudet fra MF var rett og slett for godt og for spennende til at jeg kunne takke nei. Men ja, det var en sorg å slutte i Søndagsskolen, forteller den nyslåtte MF-direktøren.

– *Du har beveget deg fra den ene enden av utdannelsesløpet til den helt andre enden?*

– Det kan du si. Det har vært veldig lærerikt å begynne å jobbe i akademien. Det er mye nytt å sette seg inn i og mange folk som det har vært spennende å bli kjent med. Det beste har vært å oppdage hvor mangfoldig MF er:

Hvor bredt studietilbudet er, og hvor fascinerende forskning MF har på så mange ulike områder – ikke bare innenfor teologi, men også religion, samfunnsvitenskap og skole. Her er det et stort mangfold av utdanninger og meninger. Det er det flott å få være en del av, sier Agnes Ellinor Skagemo.

Da det ble kjent at Agnes skulle bli MFs nye direktør, ble hun toppoppslag i lokalavisen hjemme. Agnes kommer nemlig fra Nord-Trøndelag, fra Nærøy kommune. Der er hun oppvokst ved Trøndelagskysten, som storesøster til tre brødre, i en liten bygd med sju gårder.

– *Det høres litt ut som en oppvekst à la Alle vi barna i Bakkebygrenda?*

– Det var det. Alle vi barna i bygda vokste opp på gårdene, gikk ut og inn av hverandres

Agnes har sin egen Instagram-konto – @agnesellinorstrikker – der hun er både teststrikker og ambassadør for klesdesignere.

hus og lekte masse sammen, forteller Agnes.

Allerede som 16-åring flyttet hun hjemmefra, ellers hadde hun ikke fått mer utdanning. Etter et år på folkehøyskole tok hun videregående skole i Trondheim, før hun flyttet til Stavanger for å ta sykepleierutdanning. Hun giftet seg, fikk tre barn, ble kreftsykepleier, jobbet på sykehjem og i hjemmetjenesten og trivdes godt både i jobb og i Gand menighet i Sandnes, der hun var frivillig og dirigerte både ett og to kor.

VENDEPUNKTET

Året er 2008, og vi har nådd et vendepunkt i livshistorien: Soknepresten i Gand oppfordrer Agnes til å søke på den ledige stillingen som daglig leder i menigheten. 40-åringen kaster seg uti det, og får ansvar for 14 ansatte, 400 frivillige, økonomi og flere bygg. På toppen av full jobb og tre barn tar hun dessuten master i verdibasert ledelse på fulltid.

Etter hvert blir barna voksne og flytter hjemmefra – til Østlandet. Hva gjør en familiekjær trønder i Sandnes da? Hun søker på stillingen som assisterende generalsekretær i Søndagsskolen, får jobben og flytter etter barna. I dag har Agnes ny mann, barn, svigerbarn, bonusbarn og barnebarn. Barnebarna henter hun derfor i barnehagen rett som det er.

– Barnebarn er livets gledelige dessert. Men jeg er veldig glad i barna mine også, altså! Det er fint å ha dem alle i nærheten, sier Agnes, som har bosatt seg midt i en kornåker i Ås i Akershus.

– Når det er nok snø, lager bonden skiløype til oss helt inn i hagen vår. Jeg er glad i å gå på ski i den kaldeste vinteren og å ligge til lading i sola i den fineste sommeren, sier direktøren.

Hun liker også å trene, noe som så langt har resultert i Birken halvmaraton og to maraton i Oslo Maraton.

– Det er ikke store karrieren. Det er bare for gøy, sier Agnes og smiler.

Noe som derimot er *det helt store*, er strikking. Direktøren har 40 kilo garn hjemme, og tryller fram den ene nydelige genseren etter den andre ved hjelp av strikkepinnene. Det kommer godt med når innetemperaturen på MF er satt på sparebluss. På Instagram-kontoen @agnesellinorstrikker brukes hun både som teststrikker og ambassadør for designere.

«SMILENDE. TYDELIG. STRIKKEGLAD. RYDDIG.»

– Strikking er en fin måte å konsentrere seg på under møter, sier Agnes, som ennå ikke er blitt så husvarm at hun strikker på MF-møter. Det blir helst strikking på pendlertoget og under diverse styremøter. Agnes er nemlig nestleder i Frivillighet Norge og har tidligere vært styremedlem i LNU, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner. Hun sitter også i Barne- og familiedepartementets fordelingsutvalg som tildeler grunnstøtte til norske barne- og ungdomsorganisasjoner. Det akter hun å fortsette med.

– Jeg synes det er spennende og interessant å drive med styrearbeid, sier 53-åringen.

– For øvrig fortelles det at du har et velutviklet konkurranseinstinkt?

– Ha ha! Når jeg spiller spill, spiller jeg for å vinne. Femåringen får lov til å vinne, men mannen min får ikke lov uten kamp, sier direktøren og smiler bredt.

– Jeg har spurt folk i studieadministrasjonen om hvordan de vil beskrive deg. De bruker ord som: «Hyggelig. Tydelig. Måltrett. Strikkeglad. Ryddig. Smilende. Hun har oversikten. Varm. Vennlig. Det er enkelt å forstå hva hun vil. Jeg er imponert over hvor fort hun har integrert seg i fellesskapet. Hun virker genuint interessert.»

– Jeg skal ikke protestere på det, sier Agnes.

– EN LYTTENDE LEDER

– En av dine tidligere kollegaer i Søndagsskolen sier: «Agnes er en lyttende leder, en som har oversikt og en som har tillit til sine medarbeidere. Hun er også tydelig i hva hun ønsker. Agnes er både veldig omsorgsfull og veldig kontant på én og samme tid. Hun har stor evne til å forstå andre mennesker og å vise omsorg for dem, men hun kan være kontant og tydelig i sine svar. Av og til kan folk bli litt skremt av det også.»

– Ja, det kan hende, sier hun og ler.

– Jeg tilpasser meg selvsagt til hvem jeg snakker med. Men noen ganger må man som leder si nei. Jeg forstår at ikke alle liker det alltid, sier Agnes.

MFs styreleder Åshild Mathisen er svært fornøyd med å ha fått inn nettopp Agnes Ellinor Skagemo etter at Beate Pettersen gikk av med pensjon i sommer.

– Styret ved MF søkte en tydelig og trygg direktør som tar initiativ, er løsningsorientert og handlekraftig. Vi ville ha en leder som ønsker å jobbe strategisk og operativt med ledelse i en verdibasert kunnskapsvirksomhet, og som evner å motivere og skape gode resultater gjennom og sammen med andre. Jeg er veldig glad for at vi fant nettopp en slik person i Agnes Skagemo, sier styreleder Åshild Mathisen.

Personalnytt

FAST ANSATTE

Tonje Langås, studierådgiver for teologi og kirkelige studier fra sept. 22

Elise Bjerkreim-Bentzen, studentprest fra jan. 23

Ingrid Storm, professor i sosiologi fra des. 22

Mona G. Bø, gikk fra studierådgiver til PhD-koordinator fra sept. 22

ENGASJEMENT

Eline Thorp Steffensen, studieveileder for teologi og kirkelige studier, aug. 22 - aug. 23

POSTDOKTORER

Gregory Fewster, historie

Verena Meyer, islamstudier

Mina Monier, NT

A Basic Theory of Everything – nå også på YouTube

Professor Atle O. Søvik har startet YouTube-kanal hvor han presenterer boka A Basic Theory of Everything som han ga ut tidligere i år.

Hva får en mann på 45 år til å starte YouTube-kanal?

– Det er den nye 45-års krise: jeg trenger noen likes! Litt mer seriøst er det fordi en del interesserte lesere syntes boka var tung å lese, så da tenkte jeg at jeg kunne gjøre innholdet litt mer tilgjengelig.

Kanalen heter «Atle Ottesen Søvik».

– Jeg ser at navnet kunne vært mer kreativt. Jeg var inne på tanken om å la meg inspirere av HelseSista og kalle meg PresteMista eller lignende, men jeg landet trygt og traust.

Videoene er hovedsakelig sortert på spørsmål som for eksempel «hva er sannhet?» og «hva er eksistens?».

– Det kommer også spørsmål som «hva er tid?» og «hva er bevissthet?». Til slutt rundes det av med «hvorfor finnes det noe i det hele tatt?». Underveis kommer også videoer med introduksjoner til evolusjonsteori, relativitetsteori, kvantefysikk og annen moro.

Nye studentprester

Fra januar blir det to nye studentprester på MF. Elise Bjerkreim-Bentzen er nyansatt i 100% stilling som studentprest, og førstelektor Tron Fagermoen går inn som 20 % studentprest ved siden av undervisning og forskning.

Elise Bjerkreim-Bentzen kommer fra jobben som sogneprest i Lommedalen menighet.

– Jeg har lyst til å bidra til at MF er et godt studiested. Som student lærer du nye måter å tenke og forstå verden på, og for mange av oss utvides også måten du ser på Gud og deg selv. Det er som oftest fint, men også krevende. Jeg håper å kunne være en studentprest som har tid og rom for viktige samtaler. Jeg gleder meg også til å skape et godt andaktsliv i kapellet sammen med studenter og ansatte. Det var med og formet og utvidet min forståelse av både Gud og min egen tro da jeg selv var student. Det har jeg vært veldig glad for i de 18 årene jeg har vært prest. Mest av alt gleder jeg meg til å bli kjent med studenter og ansatte. Jeg hører det er mye fint som skjer på MF og gleder meg til å finne min plass, sier Elise.

Tron Fagermoen har vært ansatt på MF siden 2008, og er i dag førstelektor i diakoni/ekklesiologi.

– Jeg gleder meg å jobbe som studentprest sammen med Elise. Livet som student kan være både fint og krevende. Jeg ser frem til å være en samtalepartner for de som ønsker det, og til å bidra til det som skjer i kapellet. Studentprestene har en viktig rolle på MF. Jeg ønsker å være med å gjøre MF til et godt studiested for alle.

Disputaser ved MF

Emil Børtv Nielsen

forsvarte 26. august sin doktoravhandling "Apologetics Beyond Arguments. An Analysis and Evaluation of the Apologetic Methods of Richard Swinburne, Alister McGrath, and Stanley Hauerwas."

Johannes Hvaal Solberg

forsvarte 25. oktober sin avhandling "Analogy of being between univocity and equivocity: The reconstruction of the concept of analogy in the writings of Przywara, Balthasar, and Marion, from the perspective of theological aesthetics."

Emil Sætra

forsvarte 28. oktober sin avhandling "Discussing controversial issues in the classroom: Ideals of democratic discussion and citizenship in Norwegian high schools."

Vi gratulerer!

Prorektor inn i Kirkenes verdensråd

MFs prorektor Kjetil Fretheim valgt inn i sentralkomiteen i Kirkenes Verdensråd (KV) som delegat for Den norske kirke.

I tillegg til å være prorektor er Fretheim professor i etikk og diakoni. I forskningen sin har han lagt vekt på økumenikk og diakoni og sammenhengene mellom religion og politikk.

– Kirkenes Verdensråd arbeider for å fremme enhet og samarbeid mellom ulike kirker og kirkesamfunn, og ikke minst for å styrke kirkenes bidrag i møte med aktuelle samfunnsutfordringer. I denne sammenhengen går altså økumenikk og diakoni hånd i hånd, og det dreier seg i stor grad om spørsmål og problemstillinger jeg har jobbet med i faglige sammenhenger. Nå jeg gleder meg til å ta med meg denne bakgrunnen og erfaringen også inn i arbeidet til KV, forteller Fretheim.

MF-student kjemper for kvalitetsutdanning for alle

Sherine Omondi er student på Master in Religions in Contemporary Society og et aktivt medlem i Global Student Forum. Organisasjonen arbeider for studentens interesser innen utdanning og innen økonomiske, kulturelle og sosiale saker, i viktige organer og overfor beslutningstakere.

I høst deltok hun i på jubileet til Magna Charta Universitatum i Bologna i likhet med rektor Vidar Leif Haanes. Her representerte hun Global Student Forum og hun var ansvarlig for å lede de såkalte kafébord-samtalene med rektorer fra flere utdanningsinstitusjoner. Temaene for samtalene var inkludering av studentperspektiver i saker om prinsipper og verdier knyttet til akademisk frihet, institusjonelt demokrati og etisk forskning. – Et av våre mål er at studentenes stemmer skal representeres i fora som trenger nettopp deres stemmer, sier Sherine.

MFs styre fra august 22

Åshild Mathisen fortsetter som styreleder, mens biskop emeritus Atle Sommerfeldt er ny nestleder i styret.

– Som styreleder gleder jeg meg over å fortsette å følge den gode utviklingen i Norges største fagmiljø for teologi, religion og samfunn sammen med denne kompetente gjengen, sier styreleder Åshild Mathisen.

STYRET BESTÅR NÅ AV:

Eksterne medlemmer

Åshild Mathisen, leder, 2020-2024

Atle Sommerfeldt, nestleder, 2022-2026

Marta Axner Ims, 2022-2026

Inger Skjelsbæk, 2020-2024

Line Wittek, 2020-2024

Vitenskapelig tilsatte

Trine Anker, 2022-2024

Roar Fotland, 2022-2024

Kristin Joachimsen, 2022-2024

Administrativt tilsatte

Mona Gulbrandsen Bø, 2022-2024

Studenter

Vegard Tysseland, 2022-2023

Simon Omsland Zakariassen, 2022-2023

Terje Hegertun tok avskjed med MF

I slutten av september fikk et fullsatt kapell være med på avskjedsseminar for Terje Hegertun som avsluttet sitt professorat på MF 1. oktober. De frammøtte tok del i et variert program med blant annet andakt med Andreas Hegertun og panelsamtale med Hanne Ovidia Pladsen, Lars Christistan Gjerlaug og Andreas Hasseløy ledet av Egil Svartdahl.

Hegertun holdt seminarets hovedforelesning "Third Article Theology – en teologisk tilnærming". Silje Kvamme Bjørndal og Karl Inge Tangen holdt også forelesninger.

– Det ble et fint avskjedsseminar som jeg håper oppsummerer hva jeg har stått for som lærer og kollega. Hyggelig at det var fullsatt i kapellet, og jeg gledet meg over innslagene. Det viser at vi i dag har en moden og reflektert frikirkelighet, også i akademisk sammenheng, sier Hegertun.

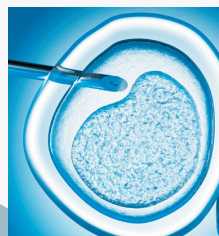
Nye stipendiater

1. SEPTEMBER STARTET EN GRUPPE NYE STIPENDIATER PÅ MF:

- **Fridtjof Leemhuis:** Kirke- og kulturhistorie.
Prosjekt "*Codex Sinaiticus: A modern object itinerary in three acts, told through narratives and performances*".
- **Øyvind Brun Andersen:** Kirke- og kulturhistorie.
Prosjekt "*Hvordan og hvorfor arbeidet prester for fred 1914-1940 på en moderat eller radikal måte i lys av kirkelig, teologisk og politisk kontekst?*"
- **Anita Christensen:** Religionsvitenskap.
Prosjekt "*Yiddish in Scandinavia. Negotiating Jewish identity through meta-linguistic practice and speech community*".
- **Tollef Graff Hugo:** Systematisk teologi.
Prosjekt "*Mystikk som formidling: En systematisk utarbeidelse av begrepet om 'positiv mystikk' hos Mester Eckhardt, som formidling mellom apofatisk og katafatisk teologi*".
- **Camilla Jørgensen:** Praktisk teologi.
Prosjekt "*En flerdimensjonal didaktikk for kirkelig undervisning? En systematisk analyse og drøfting av hva som karakteriserer et utvalg av nåtidige didaktiske tenkemåter i kirkelig undervisning, med utgangspunkt i Gert J. J. Biestas teori om utdanningens flerdimensjonale formål*".
- **Maria G. Dumitru:** Deltar i forskningsprosjektet MEMOROBIA, som undersøker hvilken betydning det romske slaveriet har for romers situasjon i dag. Prosjektet hennes tar for seg betydningen av slaveriet fra et kjønnsperspektiv.
Les mer på side 18-19.

Faglig påfyll?

Ta et emne på MF ved siden av jobb!

Bioetikk

FIL2025

Fredager 12.15-14.00 på MF
10 studiepoeng

Kristendom og billedkunst: Det nye testamente

RL2610

Ni torsdager 17-21 på MF
10 studiepoeng

Barn og unge i trosopplæringen

PED2015

Nettstudium
15 studiepoeng

Inngår i årsstudium i trosopplæring.

Kristendom i historie og samtid

KRLE 1041

Sju lørdager 9.30-16.00 på MF
15 studiepoeng

Kan inngå i studieprogrammet
Deltisstudium i KRLE.

Religionspsykologi

RPSY5030

Ritualisering og eksistensiell
meningsdannelse etter ond og
brå død

Samlingsbasert på MF
15 studiepoeng

De store spørsmålene

FIL2010

Nettstudium
10 studiepoeng

Se hele tilbudet vårt på mf.no/deltid

VITENSKAPELIG HØYSKOLE
FOR TEOLOGI, RELIGION OG SAMFUNN

Europas største avfallsrelaterte ghetto er å finne i Cluj-Napoca, Romanias fjerde største by. Rundt 1500 mennesker, for det meste rom, bor rundt søppelfyllingen Pata Rât. Mange av husene er laget med materialer som de kan finne på deponiet, som papp, plast eller råttent tre. Flertallet lever i ekstrem fattigdom. Noen av dem har ikke tilgang til vanlige fasiliteter, ikke engang strøm. FOTO: CC - THE ENVIRONMENTAL JUSTICE ATLAS - EJATLAS.ORG

Rom og forsker Maria Dumitru ser på opplevelsene til romske kvinner under slaveriet, som seksuell vold, voldtekter, deres rolle i husholdningene og hvordan kvinner ble brukt til å reproducere slaver. FOTO: MF

– Slaveriet er en del av et nasjonalt hukommelsestap

Denne høsten begynte Maria Dumitru på sin doktorgrad ved MF. Med bakgrunn fra kjønnsstudier og som rom fra Romania, vil hun bidra med unike perspektiver til forskningsprosjektet MEMOROBIA.

TEKST: JULIE HOLDAL HANSEN

Forskningsprosjektet MEMOROBIA ledes av førsteamanuensis Solvor Mjøberg Lauritzen ved MF. I enkelte territorier i dagens Romania ble romer holdt som slaver fra 1300-tallet til 1850-tallet. Romer i disse områdene ble født som slaver og ble ansett som eiendom som fritt kunne selges, byttes og straffes av slaveeierne. Prosjektet analyserer konsekvensene av det romske slaveriet i dagens Romania, hvordan det romske slaveriet blir husket og videreformidlet, inkludert krav om historisk rettferdighet og oppreisning, og hvordan historien om det romske slaveriet kan bli integrert i undervisning i en europeisk sammenheng på en etisk måte.

SLAVERI FRA KVINNENES PERSPEKTIV

– Først vil jeg si at jeg er veldig glad for å være en del av MEMOROBIA-prosjektet. Det tar for seg et felt som er lite forsket på. Prosjektet har som mål å undersøke hvilken betydning det romske slaveriet har for romers situasjon i dag, forteller Maria Dumitru.

I sitt doktorgradsprosjekt skal hun undersøke betydningen av slaveriet fra et kjønnsperspektiv.

– De få arbeidene som tar for seg slaveriet, er hovedsakelig skrevet fra et mannsperspektiv. I prosjektet mitt vil jeg se på opplevelsene til romske kvinner under slaveriet, som seksuell vold, voldtekter, hvordan kvinner ble brukt til å reproducere slaver og deres rolle i husholdningene. Stereotypier og fordommer mot romske kvinner lever videre: Dagens

eksotifisering og utnyttelse av romske kvinners kropp kan spores fra slaveriet. Jeg ønsker å undersøke disse sammenhengene for å belyse konsekvensene av slaveriet for romske kvinner i dag, sier Maria.

Når vi ser på bøker skrevet av forskere om slaveri, ser vi at det romske slaveriet ofte er utelatt.

Maria forteller at det er lite kunnskap om disse hendelsene i Romania i dag, og slaveriet har også blitt framstilt som mindre alvorlig enn det var.

– Vi har en lang vei å gå. Når vi ser på bøker skrevet av forskere om slaveri, ser vi at det romske slaveriet ofte er utelatt. Historien er en del av et nasjonalt og internasjonalt hukommelsestap. Verken romer eller ikke-romer lærer sin egen historie.

– Nylig, etter stor innsats, har historien om slaveriet til en viss grad blitt inkludert i noen rumenske lærebøker. Men selv om vi lærer at staten gjorde romene til slaver, er vi fortsatt ikke i stand til å forbinde eller forstå alvoret i en slik traumatisk langvarig praksis for dagens samfunn. Vi ser ikke engang at fattigdommen og den systematiske diskrimineringen romer utsettes for har opphav i slaveriet.

– Noen relativiserer slaveriet og prøver å redusere betydningen denne institusjonen har hatt. Noen historikere hevder at det rett og slett var snakk om tjenesteskap. Men det var slaveri. I følge «straffeloven av Moldova» fra 1818 ble du for eksempel som rom født i slaveri, og som barn født av en romsk kvinne, ble du automatisk født som slave.

SER SLAVERIET I SAMMENHENG MED DAGENS SITUASJON FOR ROMER

– Dagens dårlige situasjon for romer har ikke oppstått over natten, men er et resultat av flere hundre år med undertrykkelse – slaveri, Holocaust, og kommunisme i Romania. Det er lite forskning på dette feltet, og det er mangelfull kunnskap blant folk, inkludert blant romer selv. Dagens situasjon i Romania preges også av at det er mangel på reparasjon og helbredelse.

Dagens dårlige situasjon for romer har ikke oppstått over natten, men er et resultat av flere hundre år med undertrykkelse – slaveri, Holocaust, og kommunisme i Romania.

Fakta

- Forskningsprosjektet MEMOROBIA er finansiert av Norges forskningsråd.
- Prosjektet ledes av førsteamanuensis Solvor Mjøberg Lauritzen og involverer forskerne Delia Grigore fra Amare Romentza i Romania, Margareta Matache ved Harvard, og Jan Selling fra Södertörn i Stockholm.
- Rom er en transnasjonal minoritet som ble anerkjent som nasjonal minoritet i Norge i 1998.
- Det bor omtrent 15 millioner rom i Europa.
- Rom utgjør Europas største minoritetsgruppe.
- Romer ble holdt som slaver i fyrstedømmene Valakia og Moldavia i dagens Romania fra 1300-tallet og fram til midten av 1800-tallet.

Kilde: Store norske leksikon

Maria vokste opp i Romania i et segregert nabolag – kun sammen med andre romer i utkanten av byen. Mange av disse segregerte nabolagene har ekstremt dårlig infrastruktur, med begrenset tilgang til vann, elektrisitet, gass eller asfalt. De fleste romer i Romania blir presset inn i disse bosetningene på grunn av rasisme og marginalisering. I en undersøkelse fra 2020 svarte 7 av 10 rumenere at de ikke stoler på romer og ikke ønsker å ha romer som naboer. Skolene i disse bydelene får vanligvis de dårligste lærerne, de som er minst forberedt, og de har ofte svært lave forventninger til sine romske elever. Lærerne blir sjelden på skolene lenger enn ett år, så det er mye utskifting, noe som påvirker elevenes undervisning og motivasjon.

– Jeg begynte med frivillig arbeid da jeg var 13 år gammel. Gjennom det møtte jeg andre mennesker på en arena som ikke var segregert. I de senere tenårene ble jeg med på flere aktivistiske aktiviteter. Etter å ha oppnådd en bachelorgrad, deltok jeg i «Roma Graduate Preparation Program», ved Central European University i Budapest, som forberedte meg for videre studier.

– Mange romer får ikke mulighet til å ta utdanning, og prosentandelen av romer i høyere utdanning er liten. I oppveksten hadde jeg noen forbilder, venner av familien, naboer som var politifolk og leger, som viste meg at det var mulig å ta høyere utdanning. Og jeg hadde min egen far som ønsket å bli lærer, men han måtte jobbe for å forsørge familien sin.

– Jeg tok en master i kjønnsvitenskap og skrev om hjemløse romske kvinners erfaringer i Oslo. En del av feltarbeidet gjennomførte jeg hos Kirkens Bymisjon, hvor jeg jobbet som frivillig i tre måneder. Jeg har også jobbet for Frelsesarmeen i Oslo med romske migranter to somrer.

Maria reflekterer rundt hvordan hennes egne levde erfaringer og oppvekst kan bidra i dette prosjektet.

– Du trenger ikke å ha opplevd rasisme for å forstå rasisme. Men samtidig er det mange som lever veldig langt unna erfaringene og virkeligheten som mange romer møter. Noe jeg har lært mye om, er å respektere menneskene jeg studerer, bygge tillit, og prøve å formidle deres erfaringer, stemmer og behov med stor lydhørhet. De er ikke bare forskningsobjekter, jeg engasjerer meg i dem som en del av arbeidet mitt. I MEMOROBIA-prosjektet ønsker vi å bidra med fremragende forskning, men også fremme sosial rettferdighet, sier Maria Dumitru.

Førsteamanuensis Audun Toft har forsket på medias påvirkning på religionsundervisningen. Han ser at elev-PC-enes inntog i klasserommet har gjort kampen om elevenes oppmerksomhet enda hardere for lærerne. Løsningen blir ofte å se og diskutere tv-programmer som «På tro og Are» (avbildet). – «På tro og Are» er en god serie på mange måter, men det er ikke en undervisningsserie. Det er forskjell på hva som er god tv og hva som er god undervisning, sier Audun Toft. FOTO: ERLEND LAANKE SOLBU/NRK

Førsteamanuensis i religionsvitenskap Audun Toft. FOTO: MF

Mediebruk påvirker religionsundervisningen

Når lærere fokuserer på konflikt og underholdning for å vekke elevenes oppmerksomhet, kan bildet de får av religion bli skjevt.

TEKST: LINDA THERESE UTSTØL NØDLAND

Førsteamanuensis i religionsvitenskap Audun Toft har forsket på medias påvirkning på religionsundervisningen med medialisering som teoretisk perspektiv. Medialisering er en teori om samfunnsendring hvor mediene er en av de viktigste aktørene.

– Samfunnet blir mer og mer mediemettet. Når vi endrer medievaner, endrer resten av samfunnet seg i takt med dette. Politikerne er for eksempel avhengige av spalteplass og skjermtid i mediene for å få frem et budskap. Da endrer det også politikken, i tråd med

medienes standarder for hva som gir publisitet, sier Audun Toft.

MEDIENE OVERTAR FORMIDLINGEN

– Folks møte med religion skjer nå ofte gjennom mediene, gjennom nyhetene, populærkultur og internett. Når mediene blir den primære arenaen der du treffer religion, så gjør det også at religionen endrer seg ut fra dette. Kirken har nå i liten grad kontroll over budskapet som formidles gjennom mediene. Religiøse aktører mister autoritet og må ofte

tilpasse sitt budskap etter hva som gir gode og dårlige saker. I tillegg søker folk ofte digitale løsninger og de søker opp ting på nettet, sier Toft.

Den danske nestoren innenfor medialisering, professor Stig Hjarvard, uttalte seg tidlig om at medialisering fører til sekularisering og til at religion blir mindre institusjonalisert. Slik medvirker mediene til at nyreligiositet uavhengig av kirkene og trossamfunnene vokser frem, samtidig som mediene egentlig svekker religionene generelt. Toft poengterer at det

er ulike meninger om hvor sterk påvirkning mediene har og hva dette fører til, men innenfor religionsforskningen er man enige om at mediene spiller en ekstremt viktig rolle.

– *Hvordan ser du medias påvirkning i din egen forskning?*

– Jeg jobber mye med bildet vi har av religion knyttet til nyhetsmedienes og populærkulturens fremstillinger. Der ser vi et tydelig samsvar mellom hva folk tenker om religion og det man ser i pressebildet. Nyhetsmediene er opptatt av konflikt, og vi ser at 80 % av befolkningen mener religion fører til mer konflikt enn fred, i følge noen litt gamle tall. Kanskje er tallet enda høyere nå.

MEDIALISERING I

RELIGIONSUNDERVISNINGEN

I doktorgraden så Audun Toft på mediebruk i videregående skole: Hvordan undervisningen påvirkes av nyhetsbildet, men også på bruken av digitale læremidler, bruken av medier i klasserommet, bruken av PCer og hvordan dette gir nye forutsetninger for religionsundervisning.

– I mitt feltarbeid har jeg sett at man bruker nyheter for å vise hva som er aktuelt og relevant. Da får media en veldig sterk påvirkning på hvordan man underviser i religion, forteller Toft.

– *Har du et konkret eksempel på det?*

– Ja, jeg gjorde et stort feltarbeid da jeg jobbet med doktorgraden min i 2015–2016. Da kom det en stor flyktningestrøm fra Syria, det var terrorangrep i Paris og det var mye vekt på IS i nyhetsbildet. Dette påvirket islamundervisningen veldig sterkt ved at lærerne tok dette inn i klasserommet. Mange brukte mye tid på å nyansere det de så i nyhetsbildet. Lærerne tenker at fordi det er mye vekt på det negative i pressen, så må man bruke tiden i klasserommet på å nyansere dette. Men man ender likevel fort opp med å gjøre mye av det samme som mediene gjør, fordi man vektlegger at *dette* er det viktigste med religionen. Pressen sier veldig sjeldent at islam er et problem – at det er en sammenheng mellom islam og terrorisme – men de bringer det opp hver gang disse tingene skjer og dermed kobler man det sammen. Det samme ender man da opp med å gjøre i klasserommet. Selv om man bruker mye tid på å nyansere, sitter mange igjen med at krig og terror er blant de viktigste aspektene ved islam.

Toft forteller at dette er en form for mediaisering hvor pressen får sette agendaen for undervisningen. Han har også jobbet med hvordan *underholdning* får styre samtalen om religion i klasserommet. Et eksempel han trekker frem er NRKs tv-serie «På tro og Are» som brukes mye i undervisningen – selv om lærerne er skeptiske til innholdet.

– *Hva er grunnen til at de er skeptiske til innholdet?*

– Are er en uttalt ateist som møter religiøse. Det er særlig tydelig i episoden om buddhisme hvor han ender opp med å bli veldig, veldig kritisk. Han gjør ganske mye narr av troen, særlig dette med karma. Dette ser jo lærerne er dypt problematisk, men i stedet for å tenke at man ikke skal bruke den, så endrer man

I mitt feltarbeid har jeg sett at man bruker nyheter for å vise hva som er aktuelt og relevant. Da får media en veldig sterk påvirkning på hvordan man underviser i religion.

undervisningen til å heller diskutere det som kommer frem. Man bruker den fordi den er morsom, men så må man tilpasse undervisningen for å veie opp for det dårlige innholdet. «På tro og Are» er en god serie på mange måter, men det er ikke en undervisningsserie. Det er forskjell på hva som er god tv og hva som er god undervisning, sier Toft.

– *I dette tilfellet er det ateisten som representerer religionen. Er det et problem at religionen ikke får representere seg selv?*

– Det finnes filmer og serier med innenfraperspektiver, men de er ofte ikke så spennende, i den forstand at det mangler underholdningsverdi. Det er noe man sloss med hele tiden som lærer; kjedsomhet. Dessuten skal ikke religionsundervisningen være forkynnende, den skal gjerne komme fra et utenfraperspektiv. Man vil helst finne noe som både kan holde på oppmerksomheten og ha et godt didaktisk innhold.

Toft presiserer at han på ingen måte er imot å bruke nyheter, film eller serier i undervisning, men at man trenger litt større bevissthet rundt hva det gjør med undervisningen.

– Lærerne gjør stort sett en god jobb, og det er ikke snakk om ukritisk bruk av medier. Intensjonene deres er gode, men de er kanskje ikke alltid klar over konsekvensene. I de aller fleste tilfeller vil mediefremstillinger potensielt gi et skjevt bilde, fremholder forskeren.

UTFORDRINGEN FOR LÆRERE

Toft har mye sympati med dilemmaet lærerne står ovenfor i skolehverdagen. Å holde på elevenes oppmerksomhet er vanskeligere enn før.

– Dette med kjedsomhet har blitt mye mer akutt. Særlig i videregående hvor alle nå har PC med internett. I feltarbeidet mitt så jeg at elevene gjorde alt mulig annet i timene. Lærerne blir dermed mer og mer desperate etter å finne ut hva de skal gjøre for å holde på oppmerksomheten. Hvis undervisningen ikke fenger, mister du elevene, og da vil de ikke kunne lære noe.

– I en slik situasjon går man oftere til det underholdende eller til konflikter. Konflikter fenger. Men da får man sjeldent et inntrykk av mangfoldet i religionene, og lite tid til å jobbe med forskjellige konkrete uttrykk for tro. Å se en film kan ta flere timer, og siden mediene følger sin logikk for hvordan man fremstiller religion, må man bruke mye tid på å snakke om det man har sett i ettertid og får lite tid til å gjøre andre ting.

– *Har du noen tips til lærere som leser dette?*

– Mitt hovedtips er at selv om man gjennom undervisningen prøver å nyansere negative fremstillinger av religion i pressen eller på nyhetene, så er det mye mer effektivt å ikke alltid snakke om de konfliktfylte tingene – ellers ender man opp med å reproducere og forsterke de forestillingene som er der ute. Man bør heller fokusere på mangfoldet i religionene. Snakk gjerne om de vanskelige tingene, men ikke la det få hovedfokus, sier Toft.

I religionsundervisningen skal man lære å kunne se andres perspektiver.

– Det er utrolig mange måter å være religiøs på, og mange spennende uttrykk det er nyttig å lære om. Det er viktig å faktisk bruke timene på å få frem mangfoldet, fremfor at man snakker *litt* om «dette er islam, dette er kristendommen», og så bruker man resten av tiden på de store samfunnskonfliktene. Det tenker jeg er en dårlig strategi hvis målet er å lære elevene hva religion er og kan være.

SIGN E M. HÆGELAND

MF-student publisert i anerkjent tidsskrift

I år er det 75 år siden Dødehavsrullene ble oppdaget. Masterstudent i teologi, Signe M. Hægeland, har nylig publisert en artikkel i Biblical Archaeology Review om alle fragmentene som har gått tapt etter at de ble funnet.

– Kjempenyttig og et viktig bidrag til fagfeltet, sier førsteamanuensis Matthew Monger.

TEKST: JULIE HOLDAL HANSEN

Artikkelen er skrevet i samarbeid med professor Årstein Justnes (UiA). Hægeland skriver en masteroppgave i teologi innenfor studieretningen Det gamle testamentet. Hun skriver om nettopp de tapte dødehavsrullfragmentene. Bachelorgraden tok hun på Ansgar høyskole, og det var der hun først ble oppmerksom på forskningsprosjektet The Lying Pen of Scribes, som eies av UiA.

TAPTE FRAGMENTER

Prosjektet samler forskere fra bildevitenskap, fysikk, arkeologi, religionsvitenskap, mediastudier og Dødehavsrull-studier i en ny tverrfaglig og helhetlig tilnærming til studiet av Dødehavsrullene. Hægeland er ansatt som vitenskapelig assistent i prosjektet, og har blant annet vært med på å lage en database over tapte fragmenter.

– Overraskende mange fragmenter har forsvunnet etter at de ble fotografert på 50- og 60-tallet. Noe som kan ha skjedd, er at et fragment som tidligere var regnet som del av ett manuskript har blitt flyttet til et annet manuskript. Denne flyttingen av fragmenter er sjeldent dokumentert, og det er derfor vanskelig å vite sikkert hvilke fragmenter som har blitt flyttet hvor. Vi vet ikke helt når denne praksisen med å fysisk flytte på fragmenter fra glassplate til glassplate sluttet, men på ett eller annet tidspunkt mellom 60-tallet og 90-tallet skjer det en endring; fragmenter flyttes ikke lengre fysisk fra én museumsplate til en annen. Dersom en forsker i dag tenker at et fragment ikke hører sammen med manuskriptet det er satt sammen med, så argumenterer h*n for det i tekst, ikke ved å flytte selve fragmentet fysisk. Noen fragmenter er faktisk også blitt stjålet.

Et av målene ved prosjektet er å gjøre framtidig forskning på Dødehavsrullene lettere:

– Vi prøver å tenke på hva som kan være nyttig for framtidige forskere – hvordan kan vi gjøre ting så tilgjengelige som mulige?

NYBROTTSARBEID FOR FAGFELTET

Mye har skjedd på fagfeltet siden de første Dødehavsrullene ble oppdaget. De første forskerne som fikk undersøke rullene og forskerne knyttet til prosjektet The Lying Pen of Scribes, kan alle sies å gjøre nybrottsarbeid. Signe har stor respekt for det tidlige arbeidet som ble gjort på Dødehavsrullene av forskere som da ikke var mye eldre enn henne selv.

– En del av prosjektet prøver å belyse et problem med de savnede fragmentene og finne en best mulig løsning. Vi vil ikke kritisere de tidligste forskerne, vi har stor respekt for deres arbeid.

Hun forteller at siden fragmentene i stor grad ble funnet av ikke-arkeologer, kan man ofte ikke vite med sikkerhet hvilken hule de forskjellige fragmentene ble funnet i.

– Dette er bare et av usikkerhetsmomentene innen dødehavsrullforskning, og det viser at det er nødvendig med litt opprydningsarbeid. Jeg var ikke spesielt interessert i Dødehavsrullene før jeg begynte å jobbe i Lying Pen-prosjektet, men jeg har fått mye nyttig lærdom om forskning generelt og sett hvordan forskning kan foregå. Det er en nyttig erfaring å ha med seg.

CODE MULIGHETER FOR Å DELTA I FORSKNING

Matthew Monger, førsteamanuensis i fororientens språk og litteratur, er Hægelands veileder. Han understreker at det er veldig positivt at studenter viser interesse for, og deltar i, forskningsprosjekter.

– Det er kjempegøy når en student får publisert noe, og særlig i et tidsskrift som leses så bredt som Biblical Archaeology Review. Signe fikk til og med publisert en artikkel før masteroppgaven er levert, det er uvanlig. Det er generelt veldig bra at studenter kan bli inkludert i forskning på denne måten.

Monger forteller at det er mange muligheter for studenter som er interesserte til å delta i forskningsprosjekter, særlig i slike prosjekter som The Lying Pen som har et begrenset utvalg manuskripter:

– Det kan gjøre det lettere å ta del i et prosjekt som masterstudent. For studenter som ønsker å engasjere seg er mitt tips at de oppsøker forskere som jobber med det de interesserer seg for. Man må være forberedt på å arbeide mye, men resultatene blir ofte spennende på det nivået.

Å kunne delta i et forskningsprosjekt kan være særlig nyttig for studenter som ønsker å arbeide i akademien:

– Signes arbeid er kjempenyttig og et viktig bidrag til fagfeltet. Hennes masterprosjekt er perfekt å forfølge videre i en doktorgrad. Signe har også presentert et referat fra artikkelen på en stor konferanse i regi av Lying Pen, så hun er også et ansikt utad for prosjektet, avslutter Monger.

Kommende arrangementer på MF

Januarkurset: Filosofi og etikk etter Fagfornyelsen

5.-6. januar 2023 på MF

Filosofi og etikk er helt sentrale fagområder i KRLE og religion og etikk. Likevel kan de nok sies å ha fått litt stemoderlig behandling til tider. Derfor vil MFs januarkurs 2023 tilby oppdatert, faglig påfyll innenfor disse områdene.

Se programmet og meld deg på!
mf.no/januarkurset2023

MF CASR Centre for the Advanced
Study of Religion
MF Norwegian School of Theology, Religion and Society

MF CASR-lunsjer

Hver tirsdag har MF CASR faglige lunsjer eller bokpresentasjoner fra **11.30-12.00**. De fleste kan følges både på nett og i biblioteket på MF. Alle er hjertelig velkommen!

Se programmet på mf.no/casr

MF KOM Kompetansemeter for
formidling, utvikling og
formidling i kirke og menighet
MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

MF KOM-arrangementer

1. mars – Seminardag på MF: Bibler for barn Biskop Sören Dalevi fra Karlstad stift i Sverige presenterer Barnas Bibel som utgis på Fontini Forlag. Innledninger og samtale om bibel og bibelbruk med barn.

16. mars – MF KOM lunsj digitalt og på MF med Boklansering: Kjetil Fretheim presenterer «Fortolke, forankre og forandre. Samfunnsutfordringer og bibelbruk» som kommer på Verbum akademisk.

2. mai – Konferansedag i anledning 250 års fødselsdagen for den norsk-dansk-tyske naturfilosofen Henrik Steffens i Professorboligen på Universitetet i Oslo i sentrum.

Samarbeid mellom MF KOM og «Eco-disturb prosjektet» ved UiO.

Se alle MF KOMs arrangementer på mf.no/kom

Følg MF på
@mfvitenskapelighoyskole

Velkommen til arrangementer på MF!

Se mf.no for mer informasjon
og påmelding.

Ønsker du abonnere
på MFs nyhetsbrev
- meld deg på her:
mf.no/nyhetsbrev

ANNONSE

UNG TEOLOGI

Tidsskrift utgitt av studenter ved MF Vitenskapelig Høyskole.
Tidsskrift utgitt av studenter ved MF vitenskapelig høyskole.

Ønsker du å abonnere kan du sende e-post til
abo@ungteologi.no med navn og adresse.
Pris per år: 250/125(student)

Ettersendes ikke ved
varig adresseforandring,
men returneres MF
med påført ny adresse.

B POSTABONNEMENT
RETUR:
MF KARTOTEK
POSTBOKS 5144
MAJORSTUEN
0302 OSLO

Å virkeliggjøre en visjon

Selv om MF naturligvis har endret seg med årene, er visjonen som skapte institusjonen levende. Først var det å tjene Den norske kirke, siden ble det kirkene i et økumenisk perspektiv, og etter hvert også skole og samfunn. Endringene speiles i programmene og emnene som undervises her.

Til å virkeliggjøre denne visjonen mottar MF samfunnets støtte. Men det er ikke tilstrekkelig for å opprettholde verken visjonen og driften. Å være vitenskapelig høyskole i dag, er en krevende oppgave. Derfor henvender vi oss stadig til våre venner og støttespillere. Dagens MF kjennetegnes ikke minst av at hele kirkebildet, i dets mangfold, speiles i livet på fakultetet. Å støtte MF, er ikke å støtte en særinteresse, en bestemt gruppering eller et bestemt syn. Knapt noe sted er bredden i kirke og samfunn så synlig tilstede som her på huset.

Denne bredden er en forlengelse av MFs visjon om å tjene kirkene, både i Norge og utenfor, og å utdanne lærere og andre til skole og samfunn. Det blir et livskraftig og variert fellesskap av slik! I dette felleskapet møtes studenter med ulike yrkesbakgrunn og med ulike mål for sine studier. Fagkunnskap både i teologi, religioner og samfunn er viktige for hvordan kommende generasjoner finner ut av det med hverandre. Yrkesutdanninger knyttet til disse områdene i livet møtes på MF i undervisning, samtaler og samvær som skaper forståelse og vennskap på tvers av skillelinjer. Kunsten å snakke sammen, tenke sammen og å formulere egen identitet i samspill med andre, er et mål for det som skjer i hverdagen her. Det er dette vi inviterer deg til å være med på: Å investere i fremtiden. Tusen takk for din gave!

Beste hilsen
Karl Olav Sandnes,
Professor i Det nye testamentet

Takk for din gave!
Kontonummer: 3000.17.41841
Vipps til 89000 - merkes «MF nr. 2»

VITENSKAPELIG
HØYSKOLE
Norwegian School of
Theology, Religion and Society